

התליון של מרטה

התליון של מרטה.
משמאל מרטה וינטר (גורן)

מרטה גורן נולדה בצ'ורטקוב שהייתה אז במזרח פולין, ואמה הבריחה אותה מהגטו והסתירה אותה במרתף בית מרקחת, ומאוחר יותר היא הוסתרה בוורשה בזהות שאולה אצל משפחת שולץ שהיא לא הכירה קודם לכן.

אַחֲרֵי חֲדָשִׁים בְּמִרְתֵּף הַתְּקֻשִׁיתִי לְהִתְרַגֵּל לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. הִרְגַּשְׁתִּי שְׂאֵמָא מְתוּחָה מְאֹד וְרָצִיתִי לְהִקְלַע עָלַיָּה, אָבֵל פְּחֻדָּתִי מְאֹד. לָאֵן אֲנִי נֹסְעֵת? מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה? אֵיךְ אֶפְשָׁר לְסַמֵּךְ עָלֵיהֶם? הָאֵם הִיא מְכִירָה אוֹתָם?

וּפְתָאוּם עֲצָרָה הִרְכַּבְתִּי, וְהִמּוֹן אֲנָשִׁים יָרְדוּ מִמֶּנָּה.

”הִנֵּה לִידְקָה”, אָמְרָה לִי אִמָּא וְהִצְבִּיעָה אֶל נַעֲרָה יְפֹהֶפְיָה שְׁעַמְדָּה עַל הַרְצִיף וְחִיכָה אֵלַי.

נִרְגַּעְתִּי. לִידְקָה נִגְשָׁה אֵלַינוּ בְּחִיוּךְ, הִתְנַשְּׁקָה עִם אִמָּא, לְטִפָּה אֶת שְׁעָרַי וּמִיד הִסִּירָה מֵעָלַי אֶת הַסֵּרֶט עִם הַצֵּלָב.

”נוֹצְרִים לְעוֹלָם לֹא עוֹנְדִים צֵלָב בְּסֵרֶט, רַק בְּשִׁרְשֻׁרֵת”, אָמְרָה וּמְסָרָה אוֹתוֹ לְאִמָּא. אִמָּא מְהֵרָה לְתַחֵב אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַתִּיק, וְלִידְקָה הוֹסִיפָה וְאָמְרָה: “כְּשִׁתְּבוֹאֵי אֵלַינוּ נִדְאָג שְׁתִּהְיֶה לָךְ שִׁרְשֻׁרֵת מִתְּאִימָה”.

[...]

זֶהוּ. מִחֻקְתִּי אֶת מִרְטָה וְהִיִּיתִי כְּלִי קְרִישִׁיָה.

בְּיוֹם רֵאשׁוֹן הִלְכְּתִי עִם כָּל הַמְשֻׁפָּחָה לְתַפְלָה בְּכֻנְסִיָה. הִתְפַּעַלְתִּי מֵהַשְּׂקֵט וּמֵעֶשֶׂר הַתְּמוֹנוֹת וְהַפְּסָלִים. רָאִיתִי שְׂכָל מִי שְׁנֻכְנָס לְאוֹלָם הַתְּפִלָּה נִגְשׁ לְמִזְבֵּחַ, יוֹרֵד עַל בְּרָכִיו, קֹד קֹדָה וּמִצְטַלֵּב. וְאֲנִי, כְּרִיסְטִינָה גְרִינִיבִיץ, הִחְלַטְתִּי לְהִרְאוֹת שְׂאֵנִי אֲדוּקָה מְאֹד. כָּבֵד בְּפִתַח הַכְּנִסְיָה יָרַדְתִּי עַל בְּרָכִי, וְהִלְכְּתִי עָלֶיהֶן עַד הַמִּזְבֵּחַ. כְּשִׁחַזְרָנוּ הַבֵּיתָה מְרַחָה גְּבֵרֵת צ'פִּלִּינְסְקָה מְשַׁחָה עַל שִׁתִּי בְּרָכִי שֶׁהִשְׁתַּפְּשִׁפוּ וְעִנְדָה לְצוֹאֲרֵי שִׁרְשֻׁרֵת עִם תְּלִיוֹן שֶׁל הַמְדוּנָה וּבְנָה.

[...]¹

התליון שקיבלה מרטה מגברת צ'פלינסקה מצילתה נשמר אצלה במשך כל המלחמה, ואף במסע הארוך שאחריה מבית היתומים ועד קליטה מורכבת בארץ.

1. מה היה התפקיד המקורי של התליון?
2. כיצד הוא מסמל את השינוי בחייה?
3. מדוע שמרה מרתה על התליון גם לאחר המלחמה?
4. מה מסמל עבורה התליון?

1. נעמי מורגנשטרן, בת כזאת רצינו: סיפורה של מרטה גורן, ירושלים 2003, עמ' 32-38.